

Högre utbildning, och lärosätenas förutsättningar att möta en mer heterogen studentgrupp

Sofia Nordmark (Linköpings universitet) &
Jörgen Ödalen (Uppsala universitet och Mälardalens universitet)

Massuniversitetets framväxt och dess pedagogiska utmaningar

- Sedan 1990-talets mitt har antalet svenska universitetsstudenter fördubblats.
- Studentpopulation har blivit allt mer heterogen vad gäller förkunskaper och studievana.
- Detta "massuniversitet" kan misstänkas sätta press på lärarnas arbetsförhållanden och förutsättningarna för att upprätthålla en högre utbildning av hög kvalitet.

Massuniversitetets
utmaningar för
kvaliteten på högre
utbildning

Douglas Brommesson
Sofia Nordmark
Jörgen Ödalen

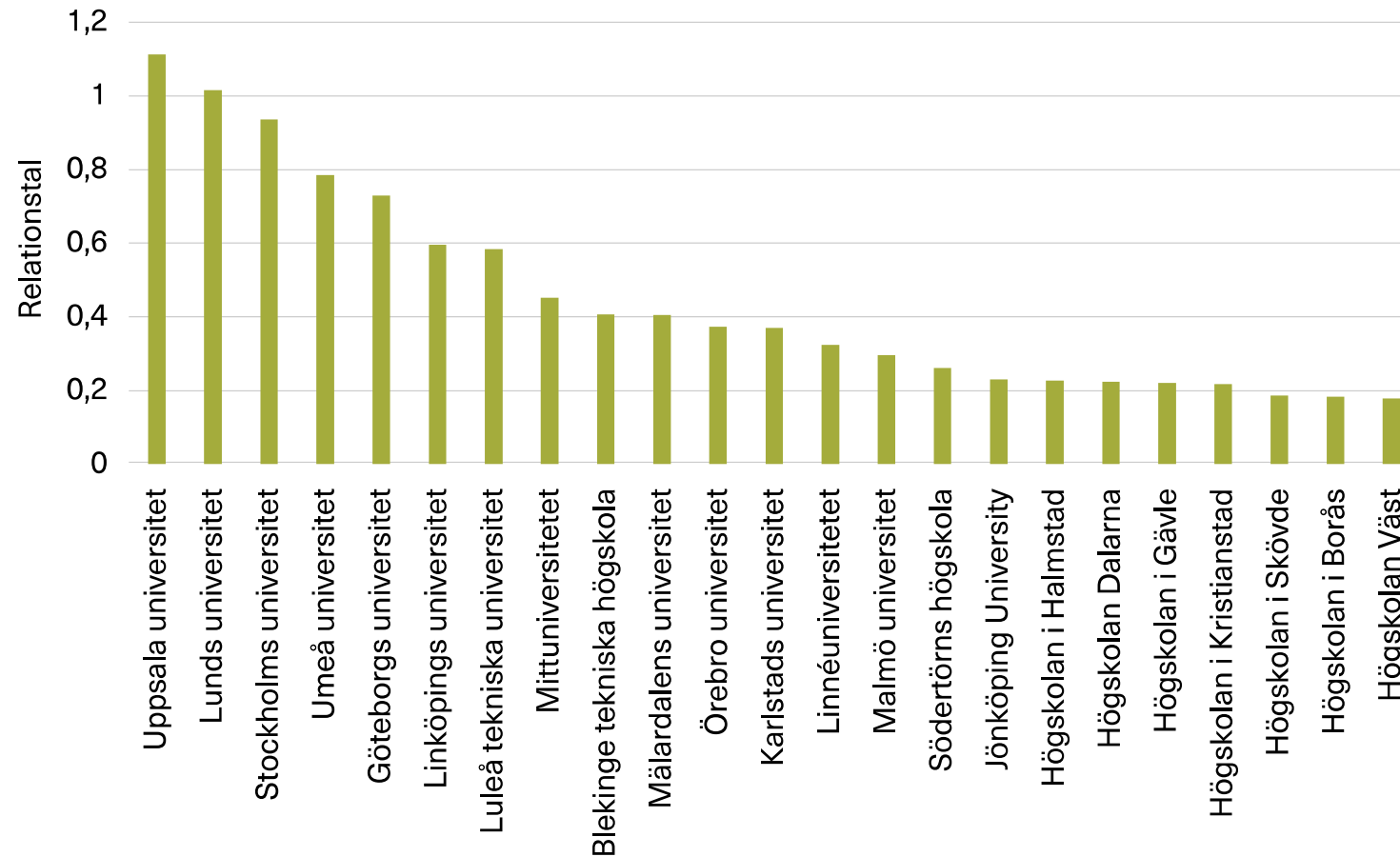

”Vi undersöker ett antal skillnader i de förutsättningar olika lärosäten erbjuder sin undervisande personal samt granskar om dessa olikheter eventuellt även producerar olika effekter vad gäller utbildningarnas kvalitet och hur lärarna upplever sin arbetsmiljö.”

Lärosätenas olika förutsättningar: Studentunderlaget

- Antagningspoäng, studievana, andel med behov av särskilda anpassningar, samt avstängningar/varningar på grund av fusk.
- Resultat: Tydliga skillnader i alla dessa avseenden och mellan äldre och yngre lärosäten.
- Lärare vid yngre lärosäten möter större utmaningar; studentgrupper med större svårigheter att klara studierna, och som är ovana vid den akademiska miljön.
- Dessa lärare måste också i högre grad hantera fuskärenden och arbeta med att *förmedla akademiska normer*.

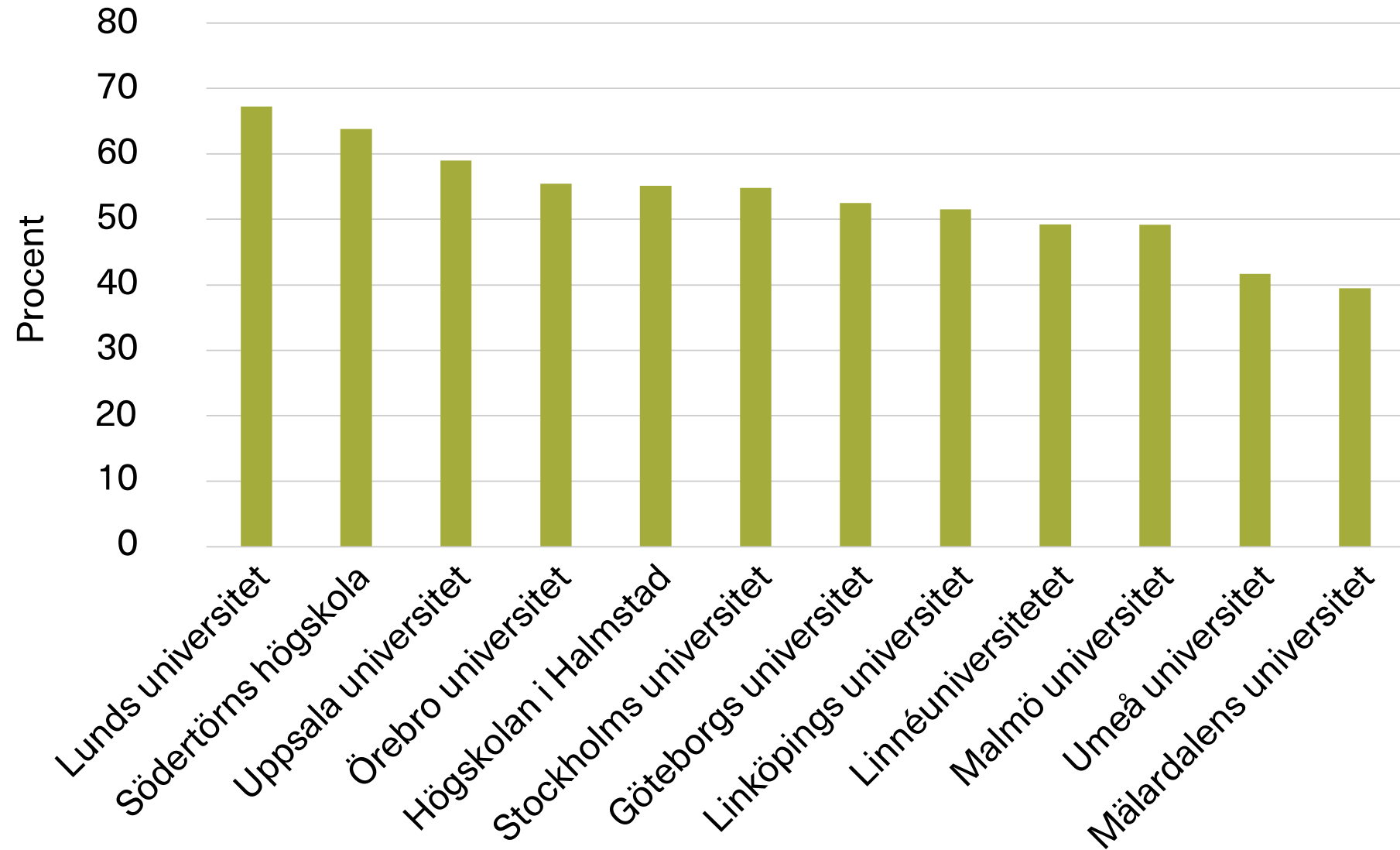
Lärosätenas olika förutsättningar: Relation forskning/undervisning

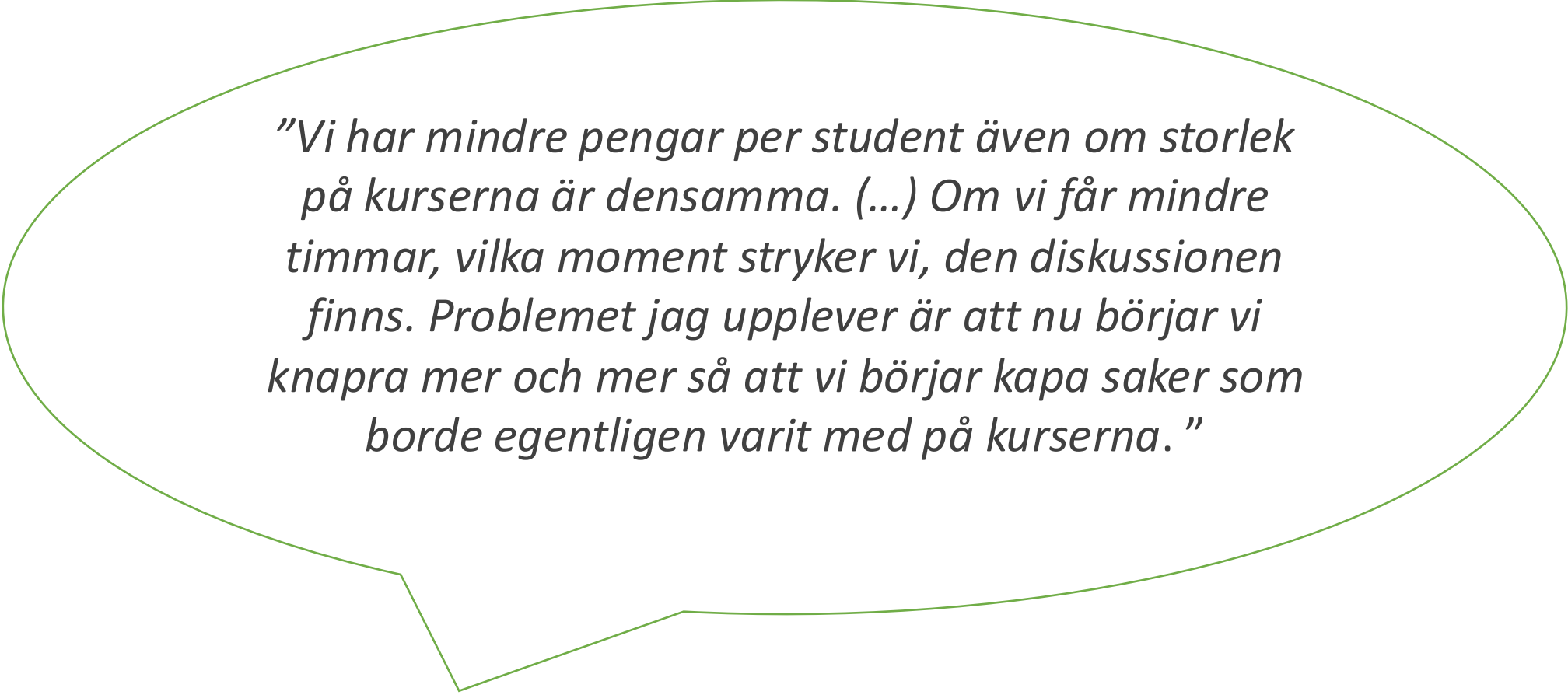
Lärosätenas strategier: Villkoren för undervisningen

- Kartläggning av de antal timmar olika lärosäten kräver att en lärare (lektor) ska undervisa - i ett urval av ämnen - för att fylla sitt årliga undervisningsbeting.
- Metod: Vi mäter andel undervisning i tjänsten och hur många timmar läraren ersätts med för en standardiserad undervisningsinsats.
- Resultat: En betydande variation mellan lärosätena vad gäller omfattningen på den undervisningsinsats en lektor måste genomföra.
- Inget tydligt mönster i vilken typ av lärosäten som ger sina lärare bästa eller sämsta förutsättningarna. Yngre lärosäten i både toppen och botten av listan.
- **På de yngre lärosäten som har sämre villkor får lärarna en dubbel börda, eftersom de även möter större pedagogiska utmaningar – de möter större utmaningar, samtidigt som de har mindre tid att hantera dem!**

Andel en bukett fyller av årligt undervisningsuppdrag för en lektor i statsvetenskap.

Undervisningens kvalitet och lärosätenas strategier: En intervjustudie

"Vi har mindre pengar per student även om storlek på kurserna är densamma. (...) Om vi får mindre timmar, vilka moment stryker vi, den diskussionen finns. Problemet jag upplever är att nu börjar vi knapra mer och mer så att vi börjar kapa saker som borde egentligen varit med på kurserna."

Resultat: Lärare känner sig otillräckliga. De vet vad som krävs för god kvalitet men upplever sig sakna möjlighet att realisera detta.

Skillnader i hur äldre respektive yngre universitet ser effekter av en mer heterogen studentgrupp.

Individuella strategier: Nedbantade kurser, arbete på fritiden och användande av forskningstid till undervisning.

Strategier på organisationsnivå: Rutiner och strukturer för att möta förändrade krav och minskade resurser; högskolepedagogiska kurser.

Diskussionspunkter

- Studenter från studieovana hem får sin utbildning i de minst forskningsintensiva undervisningsmiljöerna. Är detta ett stort problem?
- Bör, och i sådant fall hur, kan kompetensen stärkas hos de lärare som möter studieovana studenter?
- Vilka andra strategier finns tillgängliga för lärosätena – både stora och små – på organisationsnivå?